

1. POJAM I SISTEMI MEĐUNARODNIH PLAĆANJA

POJAM I KARAKTERISTIKE MEĐUNARODNIH PLAĆANJA

U savremenom svijetu, realizovanje, bilo koje (uvoz i izvoz roba i usluga), finansijske (uvoz i izvoz kapitala i novca) ili ma koje druge poslovne transakcije u međunarodnim okvirima može se obaviti samo posredstvom međunarodnog platnog prometa (MPP). Međunarodni platni promet je posledica međunarodnih poslovnih odnosa u kojima dolazi do prometa i razmjene stvari (posebno robe i novca) koji se vrše na različitim geografskim prostorima. Mogućnost uključivanja nacionalnih privreda u svjetsku trgovinu je od velikog značaja jer na taj način dolazi do specijalizacije domaće proizvodnje, odnosno do usmjeravanja faktora proizvodnje u one sektore u kojima je nacionalna privreda efikasnija, pa ih zemlja izvozi jer su jeftiniji, kvalitetniji pa samim tim i konkurentniji na svetskom tržištu. S druge strane, zemlja će uvoziti one proizvode u čijoj su se proizvodnji dokazali kao uspješniji inostrani proizvođači tako da dolazi do međunarodne specijalizacije, do međunarodne podjele rada.

Pod platnim prometom podrazumjevaju se sva plaćanja, tj. uplate i isplate koje vrše pravna i fizička lica preko banaka kako specijalizovanih finansijskih institucija, a sve u cilju izvršavanja dospjelih obaveza. Pod međunarodnim platnim prometom ili međunarodnim plaćanjima mogu se najuopštenije podrazumjevati plaćanja koja se vrše između privrednih subjekata različitih zemalja, tj. rezidenata različitih pravnih i privrednih sistema. Plaćanja između subjekata koji učestvuju u MPP vrše se po osnovu plaćanja obaveza u vezi sa:

- prometom proizvoda;
- izvršavanja određenih usluga i radova;
- plaćanja u vezi sa dužničko-povjerilačkim odnosima;
- kao i iz obaveza koje proizilaze iz finansijskih odnosa.

Poslovima MPP bave se banke koje su u većini zemalja i jedino ovlašćene institucije za obavljanje ove vrste posla, mada su moguća rješenja da se međunarodnim platnim prometom bave i neke druge finansijske institucije koje se javljaju kao posrednici u izvršavanju plaćanja. Ko će se konkretno baviti poslovima međunarodnog platnog prometa determinisano je na makroekonomskom nivou, tako npr. u većini zemalja odobrenje za bavljenje ovim poslom dolazi od strane centralne banke, u nekim zemljama odobrenje dolazi od strane nadležnih ministarstava, a u nekim od strane vlade. Razlog zbog čega su danas poslovi MPP povjereni isključivo bankama proizilazi iz shvatanja da se ovde radi o plaćanjima između lica koja ta svoja novčana sredstva imaju deponovana kod matične banke čija se sjedišta nalaze u različitim državama. Zbog toga takva plaćanja imaju karakter međudržavnih ili međunarodnih plaćanja.

Banke, obavljajući međunarodna plaćanja, zaključuju posebne sporazume sa odabranim bankama u drugim zemljama o međusobnoj saradnji u izvršavanju naloga za plaćanja svojih komitenata. Takvim sporazumom uspostavlja se među bankama učesnicama poslovni korespondentski odnos, a banke koje su međusobno povezane takvim sporazumom nazivaju se korespondentske banke. Osnovni cilj i svrha uspostavljanja korespondentskih odnosa među bankama je uzajamna saradnja u bankarskim poslovima, u prvom redu u poslovima međunarodnog platnog prometa. Uspostavljanjem korespondentskih odnosa omogućuje se brže, efikasnije i ekonomičnije obavljanje međunarodnih plaćanja.

MPP je regulisan, s obzirom na značaj koji ima za svaku zemlju, po pravilu, jedinstvenim propisima. Kao što se vidi, dobro organizovan platni promet sa inostranstvom je od značaja ne samo za njegove učesnike, subjekte, već i za dotične privrede zemalja koje su u njega uključene. Od toga kako je organizovan, zavisi i brzina plaćanja, a time i racionalnije korišćenje deviznih sredstava, što može neposredno uticati i na stanje platnog bilansa zemlje i njena ukupna privredna kretanja.

1.2. VRSTE MEĐUNARODNIH PLAĆANJA

Kao rezultat naprijed navedenih promjena u svjetskoj privredi u savremenim uslovima postoje tri sistema međunarodnih plaćanja:

- 1) Slobodno devizna plaćanja (konvertibilan sistem plaćanja)
- 2) Klirinška plaćanja
- 3) Plaćanja putem kompenzacija

1.2.1. Slobodna devizna plaćanja

To su plaćanja kod kojih se potraživanja stečena u jednoj zemlji mogu koristiti za plaćanja u bilo kojoj drugoj zemlji. Ona se praktično ostvaruju preko tekućih računa koje banka jedne zemlje drži kod inostrane banke – svog korespondenta. Ovo je redovan način plaćanja između zemalja koje imaju konvertibilnu valutu, a konvertibilnost valuta je inače uslov za slobodna devizna plaćanja. Međutim, ovakva plaćanja vrše i zemlje koje nemaju čvrstu valutu. U tom slučaju plaćanja se vrše u nekoj konvertibilnoj valuti. Ovaj sistem je najbolji jer se ostvarenim valutama, izvozom robe i usluga u jednoj zemlji može obaviti kupovina ili plaćanje ne samo u toj zemlji već i u svakoj drugoj. To znači da se slobodna devizna sredstva ne moraju utrošiti tamo gde su stečena. Ova osobina slobodnog deviznog plaćanja pruža mogućnost da se roba nabavi tako gde je ona najjeftinija i pod najpovoljnijim uslovima. Sem toga, ovaj način plaćanja omogućava da finansijske transakcije realizujemo u što kraćem vremenu

----- CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU -----

<http://www.maturskiradovi.net/eshop/>

**POGLEDAJTE VIDEO UPUTSTVO SA TE STRANICE I PORUČITE RAD
PUTEM ESHOPA , REGISTRACIJA JE OBAVEZNA.**

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL:
maturskiradovi.net@gmail.com